

نام کتاب: معرفی برخی گونه‌های مهم مرتعی مناسب برای توسعه و اصلاح مراتع ایران

تألیف: جواد مقیمی

ناشر: انتشارات آرون

تعداد صفحات: ۶۷۲

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

سال انتشار: اسفند ۱۳۸۴

در مقدمه این کتاب می‌خوانیم:

سرزمین پهناور ایران به لحاظ موقعیت جغرافیایی، منطقه تلاقی نواحی رویشی پنج‌گانه فیتوژئوگرافیک به شمار می‌رود و دارای اقلیم متنوعی می‌باشد. وجود چنین شرایطی، در فراوانی تنوع گیاهی تأثیر بسزایی داشته و موجب به وجود آمدن فلوری بسیار غنی گردیده است که در کم‌تر منطقه و کشوری از کره خاکی مشاهده می‌شود، به طوری که گیاه‌شناسان عناصر گیاهی آن را بیش از ۸۰۰۰ گونه دانسته و حتی در پاره‌ای از موارد، این منطقه را خواستگاه برخی از گیاهان، از جمله گوناها (*Astragalus spp.*) و درمنه‌ها (*Artemisia spp.*) به شمار آورده‌اند.

در عرصه مراتع ایران با وجود چنین فلور غنی، گونه‌های بسیار با ارزشی چه از نظر علوفه‌ای و حفاظتی، و چه از حیث مصارف دیگری مانند صنعتی، دارویی و زینتی وجود

دارند که علی‌رغم آشنایی کم و بیش مرتع‌داران و دامداران با بسیاری از ویژگی‌های آنها و وجود دانش بومی ریشه‌دار و گسترده، متأسفانه در این زمینه برای شناخت علمی این خصوصیات و ارزش‌ها کمتر کارهایی صورت گرفته است و یا حداقل به واسطه حجم عظیم نیازها، اقدامات انجام شده کمتر به چشم می‌آید.

در این راستا، و به عنوان گامی کوچک برای نشان دادن ارزش و اهمیت گونه‌های بومی مراتع و پتانسیل آنها در اصلاح، احیاء و توسعه مراتع کشور، نگارنده بر آن شد که در ادامه کارهای انجام شده کتاب حاضر را برای معرفی تعدادی از گونه‌های مرتعی مهم تدوین نماید. با آن امید که مورد استفاده کارشناسان، پژوهشگران، دانشجویان و علاقمندان قرار گیرد.

بدون تردید گونه‌های معرفی شده در این کتاب همه گیاهانی نیستند که در این زمینه مطرح می‌باشند، بلکه رستنی‌های ارزشمند دیگری نیز وجود دارند که مسلماً ادامه پژوهش‌ها و تحقیقات بیشتر در این زمینه، به مرور زمان بر غنای این مجموعه و تعداد گونه‌ها خواهد افزود و بازنگری در محتوی و لیست گونه‌های معرفی شده در این کتاب را ایجاب خواهد نمود.

این کتاب در این مرحله، مجموعاً به معرفی ۱۲۴ گونه مهم مرتعی از ۱۱ خانواده پرداخته است که این گونه‌ها عمدتاً بومی بوده و چند مورد گونه‌های غیر بومی نیز که در ایران کاربرد دارند در این مجموعه مشاهده می‌شوند.

برای استفاده بهتر و ساده‌تر از مطالب این کتاب اطلاعات مربوط به هر گونه در ۱۲ عنوان شامل نام‌گذاری، مرفولوژی، گستره رویشی، گیاهان عمده همراه، اقلیم، بارندگی، حرارت، خاک، فنولوژی، ارزش غذایی، تکثیر و ویژگی‌ها و کاربردها طبقه بندی گردیده است.

اطلاعات آورده شده با استفاده از فلورهای معتبر و نیز مطالعات داخلی و خارجی (منابع

خارجی عموماً کتاب‌های مرجع هستند) می‌باشد که علاوه بر منابع ذکر شده، تجربیات، بازدیدها و مشاهدات صحرایی به نوبه خود سهم زیادی از مطالب را در بر می‌گیرد.

در مورد نام‌های فارسی گیاهان سعی شده است تا آنجا که میسر بوده است، نام‌های رایج موجود مانند درمنه دشتی، درمنه کوهی، جاروب و... به کار برده شود و از استفاده نام‌های پیشنهادی بعضی از محققان برای گونه‌ها که دارای نام فارسی نمی‌باشند و یا نام آنها شناسایی نشده، خودداری شده است. زیرا علی‌رغم نیت خیر پیشنهاد دهندگان، بدون تردید بسیاری از این نامها به واسطه نامأنوس بودن و یا اینکه با این نام‌ها در عرصه شناخته نمی‌شوند، مورد توجه و استفاده قرار نمی‌گیرند. برای جلوگیری از نامگذاری‌های متعدد و ممانعت پراکنده کاری، لازم است که فرهنگستان علوم با همکاری فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی به این امر مهم توجه نموده و در نام‌گذاری گیاهان فاقد نام فارسی اقدام شایسته‌ای بنماید.

کتاب معرفی برخی گونه‌های مهم مرتعی ایران بدون شک پاسخگوی نیاز اطلاعاتی بسیاری از علاقمندان و دست‌اندرکارانی است که در عرصه‌های مرتعی کشور به فعالیت در زمینه شناخت، اصلاح و احیاء مراتع می‌پردازند. از آن‌جا که حجم زیاد کتاب استفاده صحرایی از آن را با محدودیت روبرو می‌سازد پیشنهاد می‌گردد تا مؤلف با تدوین و تکثیر چکیده‌ای از آن به صورت دستورالعمل اجرایی گام مثبت دیگری در این راه بردارند. به علاوه تنظیم مطالب کتاب و تقسیم مندرجات آن در تیترهای مشخص درباره گونه‌های معرفی شده امکان جستجوی رایانه‌ای را درباره آن گونه‌ها و نیز ویژگی‌های مشترک گونه‌های مختلف را به سهولت میسر می‌سازد چنان‌که مؤلف محترم در این زمینه نیز همت نمایند به طور یقین گام مثبت دیگری در جهت ماندگاری این کتاب خواهند برداشت.